

kort & krachtig

leesvoer

Leerstof voor spelling: hulpmiddel of kwelling?

In het basisonderwijs wordt spelling steeds frequenter als een hulpmiddel voor het schrijven gezien. Het correct spellen is niet meer een doel op zich. Deze visie is door recente methoden voor de basisschool overgenomen. Als hulpmiddel bij het bepalen van de leerstof worden woordfrequentielijsten gehanteerd. In dit boek worden twee woordfrequentielijsten van de actieve schrijftaal met elkaar vergeleken: de lijst van volwassenen (journalisten en schrijvers) en van kinderen (7-12 jaar). Overeenkomsten en verschillen worden besproken. Uit beide lijsten blijkt dat een beperkt aantal woorden veel tekst dekt (voorbeeld: 1.250 woorden dekken driekwart van de onderzochte teksten).

Vervolgens wordt de leerstof van 10 methoden met deze twee lijsten in verband gebracht (hoofdstuk 3). Deze methoden vormen 86% van het marktaandeel. Behalve een groot verschil in de omvang van de aangeboden leerstof (1.700-13.000 woorden) loopt de ondersteuning van de schrijftaal ver uiteen: 50 tot 8.000 woorden komen niet in de schrijftaal van kinderen voor, 70 tot 4.000 woorden niet in de schrijftaal van journalisten en schrijvers. De aangeboden leerstof dekt 30 tot 91% van de zelfgeschreven kinderteksten en 30 tot 90% van de teksten van volwassenen. Alle gegevens zijn per methode uitgewerkt. 215 woorden komen in alle methoden voor.

In hoofdstuk 4 worden drie bestaande indelingen in categorieën (spellingproblemen) geanalyseerd. Ook hier komen grote verschillen voor (212, 110 en 50 categorieën). Aan de meeste categorieën kunnen geen of slechts enkele woorden worden toegewezen, omdat deze niet of nauwelijks in de schrijftaal voorkomen. Wanneer de kinderen op het eind van de basisschool aan de Cito-eindtoets deelnemen, komt gemiddeld 63% van de aangeboden toetswoorden niet in de leerstof van de methoden voor. Dit gegeven is problematisch als deze toets het gegeven spellingonderwijs wil evalueren. Geen enkel toetswoord is frequent in de schrijftaal van kinderen, 1 op de 10 toetswoorden is frequent in de schrijftaal van de onderzochte volwassenen (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 staan aanbevelingen die op grond van deze resultaten nuttig kunnen zijn voor het spellingonderwijs.

E. Hendrix *Leerstof voor spelling: hulpmiddel of kwelling? Een analyse van de spellingleerstof in tien methoden voor het basisonderwijs en van een centrale toets* (proefschrift RU Leiden). Te bestellen door f 49,50 over te schrijven op gironummer 38 29 328 t.n.v. E. Hendrix te Rotterdam.

Nederlands taalonderwijs voor anderstalige volwassenen

In opdracht van de Nederlandse Taalunie hebben Simon Verhallen en René Appel (van de Vakgroep Algemene Taalwetenschap van de Universiteit van Amsterdam) onderzoek gedaan naar de voorzieningen voor Nederlands taalonderwijs ten behoeve van volwassen anderstaligen. De resultaten zijn neergelegd in het boek *Lessen Nederlands voor anderstalige volwassenen in Nederland: een inventarisatie van cursussen naar doel en opbrengst*. De opdracht is tot stand gekomen onder auspiciën van het Vlaams-Nederlands Overleg Onderwijsresearch en -documentatie (OORD). Aanleiding tot de opdracht is de grote verscheidenheid in onderwijsvoorzieningen en financieringsmiddelen voor onderwijs van buitenlandse werknemers (en hun familieleden), vluchtelingen, studenten en jongeren. Op talrijke plaatsen en op allerlei manieren werden ad hoc oplossingen gezocht voor de vraag naar onderwijs in de Nederlandse taal. Het boek geeft een overzicht van alle onderwijsvoorzieningen voor anderstalige volwassenen. Er bestaan:

- 1 activiteiten gericht op instroming in voortgezet en hoger onderwijs;
- 2 beroepsvoorbereidende en beroepsbegeleidende educatieve voorzieningen;
- 3 algemene en categoriale educatieve voorzieningen voor volwassenen.

Per schoolsoort of cursus wordt een beschrijving gegeven van doelstellingen, inhoud en opbrengst van de cursussen, van de omvang van de activiteiten en van de deelnemersgroepen en van een aantal voorzieningen die het onderwijs mogelijk maken. Een uitvoerige literatuurvermelding vergemakkelijkt het zoeken naar bronnen voor meer informatie.

Het boek doet verslag van de eisen die overheidsinstellingen en bedrijven stellen aan de taalvaardigheid van de anderstalige werknemers. In dit verband worden enkele bedrijfsopleidingen en werkinpassingsprojecten beschreven. Het boek geeft tot slot een overzicht van de belangrijkste knelpunten en problemen in het educatieve veld die in de naaste toekomst in hoge mate bepalend zullen zijn voor de ontwikkelingen in het onderwijs Nederlands als tweede taal aan volwassenen.

Het boek is verkrijgbaar bij de Stichting Bibliographica Neerlandica, Postbus 90407, 2509 LK 's-Gravenhage, tel. 070 — 14 02 85/84 en kost f 19,50 (excl. verzendkosten).

In memoriam

Deze zomer overleed op 51-jarige leeftijd

Hildo Wesdorp

Wij kenden hem vooral als degene die binnen het SCO de geestelijke vader en blijvende inspirator was van de onderzoeksgroep Taalonderwijs. Een publikatie van zijn groep die in 1985, zowel binnen als buiten het onderwijs, op de nodige belangstelling kon rekenen en waaraan *Moer* begin 1986 ook uitvoerig aandacht besteedde, betrof het onderzoeksverslag van de periodieke peiling Nederlands (PPON).

berichten

Letterenwinkel

De Wetenschapswinkel van de Universiteit van Amsterdam is uitgebreid met een Letterenwinkel, die zich bezighoudt met onderzoek op het gebied van talen, geschiedenis, kunst en cultuur. Het doel is te bemiddelen bij het doorspelen van onderzoeksvragen naar medewerkers/studenten van de UvA. Uit de brochure: 'Een belangrijk onderzoeksterrein van de Letterenwinkel is taalonderwijs. Er wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de manier waarop kinderen hun moedertaal leren. Ook worden verschillende methoden van tweede-taalverwerving met elkaar vergeleken.' Lesgevers kunnen er terecht met hun vragen, bijvoorbeeld over taalonderwijs aan anderstalige volwassenen en het opzetten van een cursus. Ook kan men bij de Letterenwinkel terecht met onderzoeksvragen op het gebied van racistische tendensen in hedendaags taalgebruik, in de pers of in schoolboeken.

De Letterenwinkel is iedere werkdag open van 9 tot 13 uur. Adres: Letterenwinkel, Herengracht 530, 1017 CC Amsterdam, tel. 020 — 525 47 77.

Nieuwsbrief Cres

Middels een nieuwsbrief wil het Centrum voor Etnische Studies (Cres) informatie over haar activiteiten beter verspreiden. In het voorwoord gaat hoogleraar-directeur Chris Mullard in op de doelstellingen van het Cres. Het accent ligt op onderzoeks- en onderwijsactiviteiten vanuit een anti-racistisch perspectief, waarin ongelijkheid naar ras, etniciteit, klasse en sekse in onderlinge samenhang worden bestudeerd. Verder is in deze eerste nieuwsbrief een lijst met verschenen publikaties opgenomen, en een overzicht van de 17 lopende onderzoeksprojecten op het gebied van etnische verhoudingen. Tenslotte bevat de brochure een opsomming van recente seminars en conferenties, en een terugblik op de conferentie over constellaties van racisme, seksisme en klassisme van december 1986. Het Cres is ontstaan vanuit de vakgroepen onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit.

Centrum voor Etnische Studies, Prinsengracht 227, 1015 DT Amsterdam.

Cursussen Onderwijs

Stichting Lodewijk de Raet

- * Méér doen met schooltelevisie

Antwerpen, woensdagmiddagen 7, 14 en 21 oktober 1987. Voor wie schooltelevisie op een creatieve manier wil gebruiken in de basisschool.

- * Vergaderen op school

Gent, 22 en 29 september, 13 en 20 oktober, 24 november, 8 december 1987. Processen en mechanismen tijdens vergaderingen leren doorzien.